

рвної книги України», «Червоної книги Вінниччини».

Pulmonaria officinalis L., Galanthus nivalis L., Corydalis cava Schweigg. et.Korte.) та *Anemone nemorosa L.* поширені по всій території лісництва. В кварталі № 88, виділ 1 ділянки 19,24 у діброві з молодняків зростає *Paris quadrifolia L.* У кварталі 29 — *Convallaria majalis L.*, а *Neottia nidus-avis(L.) Rich)* в зімкнутих деревостанах кварталу 38 виділ 2. У рідколіссі, проекції крон дерев яких займають 10-20% площі ділянки (кварталі 130 виділ 22), успішно ростуть біогрупи *Sorbus torminalis (L.) Crantz (Crataegus torminalis L., Pyrus torminalis (L.) Ehrh.)*.

При подальшому проектуванні організації розвитку лісового господарства «ДП Хмільницький лісгосп» необхідно врахувати соціологічні заходи, щодо збереження рідкісних рослин у досліджених кварталах Уладівського лісництва.

Література

1. Проект організації розвитку лісового господарства ДП «Хмільницький лісгосп», 2012. 1062 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ТИПОВИХ ПРЕДСТАВНИКІВ ДЕНДРОФЛОРИ ТИПОВИХ ПРЕДСТАВНИКІВ ПОЛТАВСЬКОГО МІСЬКОГО ПАРКУ

Марценюк Т.І.

Полтавська загальноосвітня школа № 10

Світ рослин — найбільше диво природи, царство краси і наше цілюще багатство. З глибокої давнини людина використовувала природні блага рослинного світу і як джерело свого прожитку, і для полегшення своїх недуг. Спостережливість і народна мудрість заклали основу вживання рослин в лікуванні людини спочатку з місцевої флори, а в ході суспільного розвитку і налагодження торговельних стосунків — практично зі всієї земної кулі. Обмін знаннями дозволив людині створити вельмизначний арсенал лікарських засобів.

Одним із найцінніших зразків садово-паркового мистецтва як України так і Полтавщини є Полтавський міський парк-парк тихого відпочинку, який має статус заповідного об'єкта дендропарку загальнодержавного значення. Полтавський міський парк характеризується високими показниками видової різноманітності рослин, науковою, навчальною, естетично-декоративною та оздоровчою цінністю, а також парк має вагомуцінність в очищенні повітря, озеленення міста, підвищуючи декоративно-естетичну функцію території Полтави.

На його території зібрано чисельна колекція (243 види та форми) декоративних інтродукованих та аборигенних видів деревних рослин. Серед них значна кількість видів характеризується високими цілющими властивостями, які можна впроваджувати в лікувально-оздоровчу практику нашого регіону. Тому актуальним питанням є досліджувати видовий склад деревних рослин парку, які мають лікувальні, медоносні, господарські цінності з метою збільшення їх різноманітності шляхом використання насінневої бази.

Полтавський міський парк широко використовується в навчально-виховній та науковій роботі загальноосвітніх шкіл, вищих навчальних закладів Полтавського регіону. Зокрема, на його території активно проводиться екскурсійна діяльність. У 2013 році учням 10 школи м. Полтава було організовано та проведено цікаву екскурсію директором дендропарку М.Л. Шлафером.

Саме ця екскурсія надихнула нас на такий девіз: «Щоб відтворювати та охороняти-необхідно добре знати!» Тому разом з учнями гуртка екологічного

напрямку нашої школи поступово вивчаємо біорізноманіття та цілющі властивості типових представників дендрофлори Полтавського міського парку. Таку роботу розпочали з 2013 року.

Для реалізації такої мети поставили перед собою такі завдання:

- вивчити історію створення колекції дендрофлори Полтавського міського парку;
- дослідити різноманіття деревних рослин на досліджуваній території, які характеризуються високими цілющими властивостями; проаналізувати систематичну структуру, вивчити біоморфологічні та екологічні властивості видів;
- вивчити лікарські, медоносні та господарські особливості типових представників дендрофлори;
- зібрати гербарій.

Об'єктів для дослідження — при достатньо, але ми звернули більшу увагу на типових представників дендрофлори, які характеризуються високими профілактично-оздоровчими та лікувальними властивостями.

Методи дослідження, що використовувалися нами — це дендрологічні, польові, описові, статистичні.

У весняно-літньо-осінній період 2013-2014 н.р. з учнями вдалося провести дослідження та детально вивчити цілющі властивості типових представників дендрофлори Полтавського міського парку.

На території Полтавського міського парку нами виявлено 13 видів деревних рослин, які характеризуються високими цілющими властивостями та належать до 10 родин, 12 родів двох відділів. Видовим різноманіттям характеризується відділ Покритонасінні (11 видів). Голонасінні у своєму складі містять лише 2 види. Найбільш представлені у парку такі види як клен гостролистий, клен американський, липа серцелиста, дуб звичайний, береза бородавчаста та ін. Поодинокі зростають катальпа бігніонієвидна, платан західний, айва довгаста. [1,3,4,5,6,7,8]

За біоморфологічними показниками досліджувані види розподілено на дві групи: дерева(11 видів) та кущі (2 види).

З 13 досліджуваних рослин, 8 — є медоносами (липа серцелиста, робінія псевдоакація, береза бородавчаста та ін.). Усі вивчені дерева і кущі мають лікарські властивості, які пов'язані із складом діючих речовин (зокрема, дубильних речовин, алкалоїдів, каротинів, аскорбінової кислоти, цукрів). З'ясовано, що деревні рослини широко використовуються у деревообробній, харчовій, кондитерській, суднобудівній галузях, будівництві, а також в озелененні населених пунктів.[2,3,4]

Результати таких досліджень успішно використовуються в нашій школі на уроках біології, екології, під час факультативних занять з курсу «Лікарські рослини», при проведенні спецсеминарів і позашкільних закладів, а також у побуті (зокрема, в народній медицині), а також результативно використовувати для широкого впровадження в культуру досліджуваних видів.

Дбайливе ставлення до фауни і флори повинне стати не лише проблемою навколишнього середовища, а й нормою поведінки для всіх, невід'ємною потребою кожної людини. Хоч і повільно, але все-таки виробляється нова екологічна культура, нова етика спілкування з природою.

Знаходячись на природі треба пам'ятати про збереження чистоти, не допускати її забруднення побутовими відходами та попелищами від вогнищ; необхідно виконувати вимоги протипожежної безпеки, не розкладати вогнища поблизу дерев і заростей кущів. Треба свято берегти природу і пам'ятати, що вона — джерело фізичної та духовної сили, неминуща цінність, що має вирішальне значення для людського існування.[8]

Література

1. Гамуля Ю.Г. Рослини України/за ред. канд. біол. наук О.М.Утевської. — Х.:Фактор, 2011.—208 с.
2. Кирхут В.В. Ліки навколо нас. — К., «Здоров'я», — 1975
3. Лекарственные растения. Самая полная энциклопедия/ А.Ф. Лебеда, Н.И. Джуренко, А.П.Исайкина, В.Г.Собко. — М.: АСТ-ПРЕСС КНИГА, 2011. — 496с.
4. Лісова скарбниця:довідник лікарських рослин / укладач Ануфрієва С.В. — Донецьк: ТОВ «Глорія Трейд», 2013 — 224 с.
5. Полтавський міський парк : історія і сучасність / О.Халимон // Полтавська битва крізь призму трьох століть 1709 — 2009.— Полтава: АСМІ, 2009.— С.180 — 237.
6. Самые известные деревья: и иллюстрированная энциклопедия/ [составитель Панталева А.И.].—М.: Белый город.—104с.
7. Смик Г.К. У природі й на городі. — К.: Урожай, 1990.
8. Території та об'єкти природно-заповідного фонду загальнодержавного значення//Еталони природи Полтавщини:розповіді про заповідні території. — Полтава: Верстка, 2003.— С. 45–156.